

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามกลุ่มผู้ป่วยที่มารับการบริการที่คลินิกทันตรั้งสี่ ฯ มีการกระจายในทุกช่วงอายุ พบว่าช่วงผู้ใหญ่ตอนต้น(21-25 ปี)นั้นเป็นช่วงที่มีกลุ่มผู้ป่วยเข้ามารับการบริการมากที่สุด และเมื่อพิจารณาจากระดับการศึกษาของผู้ป่วยที่มารับการบริการพบว่าส่วนใหญ่ยังศึกษาอยู่หรือสำเร็จการศึกษาใน

ระดับปริญญาตรี จะเห็นได้ว่าข้อมูลดังของช่วงอายุและระดับการศึกษามีความสอดคล้องกัน กล่าวคือกลุ่มคนที่มีอายุในช่วงดังกล่าวจะได้แก่ กลุ่มนักศึกษาหรือกลุ่มคนเพิ่งจบการศึกษา และเป็นไปได้ว่าในกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งยังเป็นนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ต้องการจะใช้สิทธิ์นักศึกษาเข้ารับการรักษา

จากข้อมูลจำนวนผู้ป่วยจำแนกตามระยะเวลาการเข้ามาเป็นผู้ป่วยที่คณะทันตฯ พบว่าร้อยละ 47.5 เป็นผู้ป่วยที่ตั้งใจมารับการรักษาที่นี้โดยตรงละเป็นครั้งแรก ส่วนที่มาจาก การส่งต่อเพื่อที่จะมารับการรักษาโดยสถานบริการอื่นนั้นคิดเป็นร้อยละ 13.7 ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับจำนวนผู้ป่วยที่ยังกลับมา รักษาอย่างต่อเนื่องมากกว่า 3 ปี (13.26%) ดังนั้นพอจะอนุมานได้ว่าการเพิ่มขึ้นของคนไข้ในคณะทันตฯ ในแต่ละวันนั้นมาจากคนไข้มีการยอมรับและเชื่อถือในแนวทางการรักษาคนไข้ของคณะฯเองมากกว่าที่จะได้จากการส่งต่อจากคลินิกเอกชนหรือหน่วยงานอื่น แต่อย่างไรก็ตามจำนวนคนไข้ที่จะเป็นคนไข้ประจำในระยะยาวนั้นทางคณะฯอาจจะต้องพิจารณาถึงวิธีการที่จะรักษาสมดุระหว่างจำนวนคนไข้ใหม่และเก่าให้ได้ เมื่อพิจารณาถึงจำนวนคนไข้ที่มารับการบริการที่คลินิกทันตรั้งสี่พบว่าเป็นไปได้ว่าการถ่ายภาพรังสีมักจะมีเกิดขึ้นร่วมกับการตรวจครั้งแรกมากกว่าการตรวจในครั้งต่อไป

เมื่อสอบถามถึงการเคยรับการแปลผลภาพรังสีเป็นลายลักษณ์อักษรจากคลินิกทันตรั้งสี่ของ ผู้ป่วยที่มาใช้บริการที่คลินิกทันตรั้งสี่พบว่ามีเพียงร้อยละ 7.14 แต่มีผู้ป่วยถึงร้อยละ 13.2 ที่รับว่าเคย ได้รับการบริการดังกล่าวจากคลินิกทันตกรรมอื่นดังที่แสดงในตารางที่ 1.6 ส่วนผู้ป่วยชาวต่างชาติที่เคย ได้รับการแปลผลภาพรังสีนั้นคิดเป็นร้อยละ 12 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2.2 จากข้อมูลข้างต้นสามารถ อธิบายได้ว่าการบริการแปลผลภาพรังสีนั้นยังอยู่ในช่วงทดลองทำการและยังไม่ได้มีการจัดระเบียบการ จัดการอย่างเป็นทางการ แต่เมื่อมีการอธิบายถึงการแปลผลภาพรังสีเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ป่วย ทราบ พบว่าผู้ป่วยเห็นความสำคัญดังที่แสดงผลในตารางที่ 1.8 โดยผู้ป่วยให้ความเห็นว่าน่าจะเป็น ประโยชน์ในแง่ของการที่จะนำข้อมูลการแปลผลไปปรึกษาทันตแพทย์อื่นเช่นในกรณีที่ต้องการ ความเห็นที่สอง ซึ่งคำตอบดังกล่าวนี้มีความคล้ายคลึงกับคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้ป่วยนอกคณะที่เป็น ชาวต่างชาติซึ่งพักอาศัยอยู่ในเชียงใหม่ โดยในกลุ่มของผู้ป่วยชาวต่างชาตินั้นจะคำนึงถึงกรณีที่ต้องการ การเดินทางหรือย้ายถิ่นฐาน และต้องการข้อมูลการแปลผลภาพรังสีไปใช้ประโยชน์ในการรักษาที่ทันต

แพทย์อื่นต่อไป นอกจากนี้ผู้ป่วยกลุ่มหลังนี้เชื่อว่าการมีข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ทันตแพทย์ผู้ทำการรักษาทำการวางแผนได้ดีขึ้นด้วย ส่วนในแง่ของการเก็บไว้เพื่อเป็นหลักฐานทางกฎหมายนั้นพบว่าในกลุ่มของผู้ป่วยชาวไทยเองกลับเป็นกลุ่มที่คำนึงถึงกรณีนี้มากกว่า ซึ่งเป็นข้อเตือนใจให้ทันตแพทย์จะต้องทำงานด้วยความระมัดระวังมากขึ้น และเมื่อพิจารณาในประเด็นที่กลุ่มผู้ป่วยชาวไทยเคยทราบถึงข่าวสารที่มีทันตแพทย์ถูกฟ้องร้องโดยผู้ป่วยหรือไม่นั้นพบว่า มีผู้ป่วยจำนวนไม่น้อยที่ทราบข่าวและมีบางกลุ่มที่ติดตามข่าวถึงรายละเอียด ซึ่งเป็นการตอกย้ำว่าต่อไปทันตแพทย์จะต้องทำงานด้วยความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ป่วยในการศึกษานี้จะตอบว่าไม่เคยรับข่าวสารดังกล่าวก็ตาม

และเมื่อสอบถามถึงประเด็นว่าหากมีการต้องรอเพื่อรับผลการแปลภาพรังสีในกลุ่มผู้ป่วยชาวไทยที่เคยมารับการบริการที่คณะพบว่าผู้ป่วยยินดีที่จะรอ ส่วนการจัดเก็บภาพรังสีนั้นดูเหมือนว่าผู้ป่วยยินดีที่จะเก็บเองหรือให้คณะเก็บมากกว่าให้ทันตแพทย์ผู้รักษาเก็บ ซึ่งอาจจะอธิบายได้ในแง่ของการต้องความสะดวกและมีความเป็นส่วนตัว ส่วนในการจัดเปิดการบริการคลินิกทันตรังสีนอกเวลาพบว่าวันเสาร์ อาทิตย์จะเป็นวันที่ผู้ป่วยสะดวกที่จะมามากที่สุด เมื่อกลับมาพิจารณาถึงการเป็นที่รู้จักของคณะทันตฯ ในกลุ่มผู้ป่วยชาวต่างชาตินั้น ถือว่าอย่างน้อยไม่ว่าจะเป็นในแง่ของตำแหน่งที่ตั้ง หรือ ความหลากหลายในแง่ของการให้บริการ ส่วนใหญ่ผู้ป่วยกลุ่มนี้คิดว่าเป็นเพียงโรงเรียนฝึกทันตแพทย์ไม่มีการบริการผู้ป่วยนอก ซึ่งผู้ป่วยกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีสถานะการเงินค่อนข้างดี หรือไม่ก็มีหลักประกันสุขภาพค่อนข้างดี และอาจจะเป็กลุ่มเป้าหมายที่เราจะขยายการบริการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริการถ่ายภาพรังสีแบบก้าวหน้าต่างๆซึ่งตามคลินิกเอกชนในเชียงใหม่มีน้อยรายมากที่จะมีเครื่องมือทันตเอกซเรย์ที่ทันสมัยเทียบเท่ากับในคณะฯ รวมถึงข้อได้เปรียบในแง่ของการที่มีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญโดยตรงในงานทันตรังสี และพบว่ากลุ่มผู้ป่วยชาวต่างชาติมีแนวโน้มที่จะเข้ามารับการบริการที่คณะฯ หากมีการออกไปประชาสัมพันธ์มากกว่านี้

จากข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานในคณะทันตฯ ต่อการให้บริการการแปลผลภาพรังสี การเปิดบริการนอกเวลา และการจัดเก็บฟิล์มของคลินิกทันตรังสีแสดงให้เห็นว่าทันตแพทย์ส่วนใหญ่(81.84%)เห็นว่าการแปลผลภาพรังสีอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรมีความสำคัญก็จริง แต่ร้อยละ78.08 ของผู้เห็นด้วยคิดว่าควรจะเป็นในบางกรณีเท่านั้น เป็นไปได้ว่าการขอให้มีการแปลผลภาพรังสีน่าจะถูกขอให้ทำในกรณีที่เป็กรณีผู้ป่วยมีความซับซ้อน หรือต้องการความเห็นจากบุคคลที่สามที่ไม่ใช่ตัวทันตแพทย์ผู้ทำการรักษาเองหรือผู้ป่วย เพื่อที่จะนำไปประกอบการตัดสินใจการวางแผนการรักษา จากข้อมูลดังกล่าวอาจจะท่อนให้เห็นว่าทันตแพทย์กลุ่มดังกล่าวมีความมั่นใจในการดูและแปลผลภาพรังสีด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยรังสีทันตแพทย์ในระดับหนึ่ง แต่ในกรณีผู้ป่วยที่ซับซ้อนก็ยังคงการรังสีทันตแพทย์อยู่ดี ในแง่ที่ผลการแปลภาพรังสีอาจถูกนำไปใช้เป็นข้อมูลทางกฎหมายในอนาคตนั้นดูเหมือนว่าจะยังไม่ได้เป็นที่ตระหนักของกลุ่มทันตแพทย์นี้มากนัก

อาจเนื่องมาจากปัญหาการฟ้องร้องระหว่างของผู้ป่วยต่อทันตแพทย์นั้นยังไม่มากเท่ากับในประเทศตะวันตก แต่ก็ยังเป็นข้อควรระวังเนื่องจากในเมืองไทยนั้นก็เริ่มมีกรณีดังกล่าวสูงขึ้น

อีกประเด็นที่เป็นที่น่าสนใจคือ ความคิดเห็นต่อการที่เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยมีการทราบผลการแปลผลภาพรังสีอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร ต่อการตรวจ และการรักษา พบว่ามีความเห็นที่หลากหลายกันไป แต่โดยรวมแล้วทันตแพทย์ยินดีที่จะให้ผู้ป่วยได้มีโอกาสเห็นผลการแปลผลภาพรังสี และเมื่อพิจารณาลึกลงถึงเงื่อนไขแล้วพบว่า สัดส่วนของความเห็นว่าไม่ควรให้ผู้ป่วยได้มีโอกาสเห็นผลการอ่านก่อนทันตแพทย์ผู้ทำการรักษาแต่อาจขอดูทีหลังได้ต่อความเห็นว่าไม่มีความแตกต่างกันไม่ว่าผู้ที่จะเห็นผลการแปลผลภาพรังสีก่อนจะเป็นทันตแพทย์หรือ ผู้ป่วย มีค่าใกล้เคียงกันมาก โดยกลุ่มแรกนั้นมีความเห็นว่าหากผู้ป่วยได้มีโอกาสเห็นผลการอ่านก่อนทันตแพทย์ผู้ทำการรักษาและอาจมีการนำไปปรึกษากับบุคคลอื่นซึ่งอาจทำให้เกิดการเข้าใจที่ไม่ถูกต้องครบถ้วน อาจทำให้เกิดผลกระทบต่ออาการให้ผู้ป่วยเข้าใจหรือการจัดการกับผู้ป่วยได้ยากขึ้นตามมา และมีทันตแพทย์บางส่วนที่คิดว่าผลการแปลผลภาพรังสีอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรควรจะเป็นการสื่อสารระหว่างทันตแพทย์ด้วยกันเท่านั้น

ในประเด็นของระยะเวลาที่ระยะเวลาที่คาดว่าจะต้องใช้ในการส่งผู้ป่วยไปรับการถ่ายภาพรังสี และแปลผลภาพรังสี และ ระยะเวลาในการส่งผู้ป่วยไปรับการถ่ายภาพรังสี ก่อนการรักษาหรือก่อนการวางแผนการรักษานั้นก็มีความหลากหลายกันไป แต่เวลาระยะเวลาที่คาดว่าจะต้องใช้ในการส่งผู้ป่วยไปรับการถ่ายภาพรังสี และแปลผลภาพรังสีนั้นอยู่ที่ประมาณ 45 นาที ส่วนความคุ้นเคยต่อการดูฟิล์มด้วยระบบ Digital นั้นพบว่าผู้ที่ไม่เคยได้สัมผัสกับสิ่งนี้มาก่อนเลยประมาณ 25 % ดังนั้นเป็นข้อสังเกตว่าหากจะมีการนำระบบ การดูฟิล์มแบบ digital มาใช้ในคณะในอนาคตอาจต้องมีมาตรการรองรับไม่ว่าจะเป็นเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านเทคนิค หรือแม้กระทั่งจิตพิสัย เช่นเดียวกับการที่จะนำระบบ PACS มาใช้เช่นกัน เนื่องจากทันตแพทย์ส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ยังมีความรู้ความเข้าใจไม่มากนัก อาจเกิดปัญหาได้หากไม่ได้มีการเตรียมการล่วงหน้า ในส่วนของการเก็บฟิล์ม และค้นฟิล์มพบว่าน่าจะเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขเพราะพบว่ามี 39.77% ที่เคยพบว่าไม่สามารถหาฟิล์มที่เก็บไว้ที่ส่วนกลางได้มากกว่า 2 ครั้ง ต่อปี ส่วนการเก็บฟิล์มนั้นเนื่องจากการรักษาผู้ป่วยทำระบบโรงพยาบาลมีการใช้ฟิล์มร่วมกันของหลายฝ่ายดังนั้นส่วนใหญ่จึงเห็นด้วยกับการเก็บรักษาฟิล์มไว้ที่ส่วนกลางหรือที่คลินิกรังสีวิทยามากกว่า

จากการตอบแบบสอบถามของทันตแพทย์ที่ทำงานนอกคณะนั้นพบมีการเคยส่งผู้ป่วยเข้ามารับการถ่ายภาพรังสีที่คณะฯ ถึงร้อยละ 82.17 แต่เคยได้รับผลการแปลผลอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรเพียงร้อยละ 27.71 และร้อยละ 51.8 มีความเห็นว่าผลการแปลผลอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรจำเป็นในบางกรณีเท่านั้น และร้อยละ 24.09 คิดว่าจำเป็นทุกกรณี แต่อย่างไรก็ตามแสดงว่าทันตแพทย์ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการแปลผลอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรมีความจำเป็น ส่วนความเห็นเกี่ยวกับการที่เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยมีการทราบผลการแปลผลภาพรังสีอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรนั้นก็กันไปในทิศทาง

เดียวกับข้อมูลที่ได้จากทันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานในคณะฯ เป็นที่น่าสนใจว่าถึงแม้ปัจจุบันนั้นจะมีการใช้ internet กันอย่างแพร่หลาย แต่การส่งการแปลภาพรังสีอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรนั้นอาจจะยังไม่สามารถทำได้อย่างสะดวกถึงแม้ว่าอาจจะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยลดระยะเวลาการรอคอยให้ผู้ป่วย หลังจากได้รับการถ่ายภาพรังสีแล้ว แม้กระทั่งภาพรังสีทางทันตกรรมแบบdigital ก็อาจจะยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก และอาจจะต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจก่อนมีการนำมาใช้งาน ส่วนสาเหตุหลักที่ทันตแพทย์นอกคณะฯนิยมส่งผู้ป่วยเข้ามาถ่ายภาพรังสีในคณะฯนั้นคือเพื่อให้ผู้ป่วยที่มีสิทธิในการเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ใช้สิทธิของตน ส่วนสาเหตุอื่น ๆ นั้นเป็นรองลงไป สิ่งที่ยังสังเกตคือคุณภาพของภาพรังสีและการบริการของคณะฯ ไม่ใช่สาเหตุหลักที่จะดึงดูดให้มีผู้เข้ามาใช้บริการ ดังนั้นอาจจะ เป็นจุดที่ทางหน่วยงานคงจะต้องมีการปรับปรุงเรื่องนี้กันต่อไป